

przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000 (w tym obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk). W ujęciu przestrzennym województwa obszary te rozmieszczone są nierównomiernie i koncentrują się głównie w jego północnej i centralnej części, obejmując m.in. rejon Borów Tucholskich, Pojezierza Krajeńskiego, Pojezierza Brodnickiego, Doliny Brdy, Doliny Drwęcy, Kotliny Toruńskiej, Doliny Fordońskiej, czy Kotliny Grudziądzkiej. Obszary prawnie chronione w województwie wg stanu na rok 2020, to:

Tabela 1. Powierzchniowe formy ochrony przyrody w województwie kujawsko-pomorskim

Forma ochrony przyrody	Liczba form ochrony przyrody w województwie	Powierzchnia ogółem [w ha]	% powierzchni województwa
Rezerваты przyrody	94	9606,82	0,53
Parki krajobrazowe	10	238733,76	13,28
Obszary chronionego krajobrazu	31	338991,53	18,86
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	10	3139,88	0,17
Stanowiska dokumentacyjne	1	93,52	0,01
Użytki ekologiczne	ok.1920*	b.d	b.d
Obszary Natura 2000, w tym:	44		
obszary specjalnej ochrony ptaków	7	157791,35	8,78
specjalne obszary ochrony siedlisk	37	88030,59	4,90

Źródło: Opracowanie własne. *wg danych z Rejestru form ochrony przyrody prowadzonego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (stan na 20 lipca 2018 r.)

Drugi podsystem, który pod względem funkcjonalnym ściśle powiązany jest z wcześniej opisanym systemem obszarów chronionych stanowią korytarze ekologiczne w postaci głównych szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów, łączących poszczególne obszary objęte prawną ochroną (powierzchniowo częściowo pokrywające się z nimi), pozwalające na utrzymanie stabilności i naturalności ekosystemu całego regionu. Na terenie województwa wyodrębnia się 23 korytarze ekologiczne³, nawiązujące swym zasięgiem głównie do zasięgu zwartych kompleksów leśnych przebiegających przez teren województwa zarówno w układzie równoleżnikowym, jak i południkowym. Do najważniejszych – z uwagi na pełnioną funkcję, jaką jest zapewnienie łączności ekologicznej poszczególnych regionów w kraju, a dalej w sieci europejskiej – należą osie następujących korytarzy ekologicznych: Lasy Czernikowskie (GKPN-12A), Dolina Wisły - Lasy Lidzbarskie (GKPN-13A), Lasy Lidzbarsko-Górzańskie (GKPN-13B), Puszcza Bydgoska (GKPN-14), Lasy Noteckie (GKPN-16), Bory Tucholskie (GKPN-16), Lasy Brodnickie (KPN-13D) oraz Lasy Brodnickie - Dolina Wisły (KPN-14B). Uwzględnienie tych dwóch podsystemów w modelu funkcjonalno-przestrzennym rozwoju województwa pozwoli na dalszy rozwój regionu z poszanowaniem jego bioróżnorodności i walorów krajobrazowych, a w konsekwencji umożliwi jego trwałą i zrównoważony rozwój. Rozwój wszelkich działalności gospodarczych w tak zdefiniowanym obszarze powinien respektować nie tylko obligatoryjne zasady, zakazy i nakazy, wynikające ze stosownych przepisów prawnych, ale również wszelkie możliwe dobre praktyki mające na celu ochronę walorów środowiskowych przed uszczupleniem ich zasobu lub osłabieniem potencjału.

Warto zaznaczyć, iż obecny stan ilościowy występujących form ochrony przyrody na terenie województwa oraz zajmowana przez nie powierzchnia nie są cechami stałymi w czasie. Na etapie konstrukcji niniejszej koncepcji rozwoju województwa nie można wykluczyć, iż w przyszłości pojawią się merytoryczne przesłanki do objęcia ochroną nowych obszarów, charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi, które nie zostały dotąd kompleksowo rozpoznane (efekt zapoczątkowania badań na danym terenie, zastosowania lepszych metod rozpoznania, rozwoju wiedzy w zakresie środowiska i jego ochrony), czy też nadania wyższej rangi obszarom już objętym prawnymi formami ochrony przyrody. Z drugiej strony, doświadczenia z ostatnich lat wskazują na pojawianie się argumentów na rzecz wprowadzania obszarowych wyłączeń w obrębie obszarów objętych ochroną lub na rzecz zmniejszania powierzchni obszarów objętych prawną ochroną przyrody, znoszenia pewnych zakazów umożliwiając tym samym prowadzenie różnego rodzaju działalności gospodarczych lub na ich dalszy rozwój (w sytuacji gdy dotychczas obowiązujące zakazy go ograniczały). Taki model działania pozwoli na włączanie w system obszarów chronionych nowych terenów, przy umożliwieniu stosunkowo szerokiego prowadzenia działalności społeczno-gospodarczych, dzięki czemu ustanawianie nowych form chronionych nie będzie kontrowersyjne społecznie, a pozwoli na ochronę i promocję rzeczywistych walorów. W ramach zadań własnych Samorządu Województwa wynikających z obowiązującego prawa, w ostatnich latach były i są obecnie

3 Wg danych Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży